

Skąd wiemy czy cieszymy się wolnością?

Autor tekstu: **Piotr Napierała**

Jeśli chcesz sobie odpowiedzieć na pytanie czy żyjesz w wolnym systemie i wolnym państwie i społeczeństwie, musisz przyjrzeć się potencjalnym zagrożeniom dla wolności. Historia wolności jest tak naprawdę historią zagrożeń z jakimi wolność musiała się zmierzać. Do takich zagrożeń należeć mogą: nacisk tradycji, zabobonów i obrzędów, mnożenie tabu, dominacja wybranych klas społecznych i ich hermetyczność (społeczeństwo zamknięte), sztywna stratyfikacja społeczna, cenzura, teokracja (implikuje ona nie uznawanie lub niedocenywanie potrzeb doczesnych ludzi), dominacja jednej ideologii/idei/religii i aplikowanie jej do wszystkich dziedzin życia, plemiennosc, kultura vendetty, bezprawie (lub niejasne prawo) i odpowiedzialność zbiorowa. Jak widać wolność jest kwestią materii, czasu i przestrzeni, czyli kwestią stosunków między władzą i obywatelami, oraz między obywatelami. Wolność nie jest więc abstrakcją, bo można ją mierzyć obserwując fronty walki owej wolności z zagrożeniami. Taką postawę zalecał m.in. Jefferson: „ceną wolności jest nieustanna czujność”.

Wielkim, a niedocenianym często zagrożeniem dla wolności są fałszywe definicje wolności. Na przykład definicja stoicka wolności, jako umysłowej samokontroli. Warto tu przytoczyć kontrowersje między Voltaire'm a Fryderykiem Wielkim na ten temat. Wbrew temu co piszą krytycy Voltaire'a, pisarz nie płaszczył się przed Fryderykiem nawet jako królem (od 1740 roku). Pochlebstwa są raczej umiarkowane i równomiernie rozłożone po obu stronach. Fryderykowi pisze Voltaire 23 stycznia 1738 roku swoje zdanie o wolności. Nie zgadza się z leibnizowską protestancką jej wizją jaką przedstawia Fryderyk (wolność jako przede wszystkim samodyscyplina) i odpowiada, że „być wolnym to znaczy (móc) działać”: *Si c'est moi, je suis libre, car être libre, c'est agir. Ce qui Est passif n'est point libre* [\[1\]](#).

Chodzi więc o wolność inicjatywy, choć oczywiście nie ma wolności działania bez wolności sumienia i myślenia, oraz wyrażania opinii. Dziś mamy do czynienia z inną fałszywą teorią wolności, która nakazuje przyznawać np. muzułmanom w Europie prawo do stosowania szarijatu, co oznacza, że wolność staje się wartością względną, ustępując relatywizmowi kulturowemu. W efekcie uzyskujemy rezultat taki; szarijat i poligamia tuż obok British Library, pomnika liberalnej kultury, szukającej tego, co wolne i uniwersalne, ważniejsze od tradycji i jej przesądów. Niedawno w FILM-ie Juliette Binoche ładnie powiedziała, że tradycyjna moralność nie przydaje się w dzisiejszym świecie, lepsza jest tu intuicja i zdrowy rozsądek.

Przypisy:

[\[1\]](#) Voltaire, *Correspondence and related documents. IV, July 1736 - January 1738*, s. 474.

Piotr Napierała

Urodzony w 1982r. w Poznaniu - historyk; zajmuje się myślą polityczną oświecenia i jego przeciwników i dyplomacją Francji i Anglii XVIII

wieku, a także kwestiami związanymi z ustrojem państw (Niemcy, Szwecja, W. Brytania, Francja) w tej epoce.

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 08-04-2012)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7930) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7930>)

Contents Copyright © 2000-2012 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2012 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.

Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl